

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-09-19

Vår referens

Daniel Mattsson

Enhetschef

daniel.mattsson@malmo.se

Ärende väckt av Moderaterna - Nämndinitiativ om att ändra riktlinjerna för reseersättning till ställföreträdare ÖFN-2025-222

Sammanfattning

Petra Lundgren (M) har i ett initiativ föreslagit att riktlinjerna för reseersättning ändrats så att ställföreträdare folkbokförda utanför Malmö har rätt till skälig ersättning för resekostnader till och från sin huvudman i Malmö kommun.

Förvaltningen har utrett möjligheten att förändra riktlinjerna för ersättning till ställföreträdarna. Utredningen visar att det finns rättsligt stöd för att ersätta skäliga resekostnader, oberoende av ställföreträdarens folkbokföringsort, så länge resan varit nödvändig för uppdragets genomförande.

I dag tillämpas en schablonersättning som inkluderar kostnader för resor. Alternativt kan ställföreträdare få ersättning för faktiska resekostnader mot uppvisande av körjournal eller kvitton. Majoriteten av ställföreträdarna yrkar dock på schablonersättning.

Mot bakgrund av vad som framkommer i ärendet föreslås nämnden avslå initiativet.

Förslag till beslut

Överförmyndarnämnden föreslås besluta att avslå initiativet.

Beslutsunderlag

- Nämndinitiativ från (M) - Beslut om ändring av riktlinjerna för reseersättning
- Protokollsutdrag §88 Ärende väckt av Moderaterna - Nämndinitiativ om att ändra riktlinjerna för reseersättning till ställföreträdare
- G-Tjänsteskrivelse - Nämndinitiativ om att ändra riktlinjerna för reseersättning till ställföreträdare

Beslutsplanering

Presidieberedning överförmyndarnämnden 2025-08-13

Överförmyndarnämnden 2025-08-25

Presidieberedning överförmyndarnämnden 2025-09-17

Överförmyndarnämnden 2025-09-29

Beslutet skickas till

Enheten för överförmyndarärenden

Ärendet

Petra Lundgren (M) har i ett initiativ föreslagit att riktlinjerna för reseersättning ändras så att ställföreträdare folkbokförda utanför Malmö har rätt till skäligen ersättning för resekostnader till och från sin huvudman i Malmö kommun.

Förvaltningen har sedan tidigare utrett förutsättningarna för att bevilja körersättning till ställföreträdare folkbokförda i annan närliggande kommun som åtar sig uppdrag där huvudmannen bor i Malmö kommun.

Gällande beslut och tillämpning

Överförmyndarnämnden beslutade den 25 augusti 2021 att följa Sveriges kommuners och regioners (SKR) rekommendationer avseende arvode och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare. Samtidigt beslutade nämnden om ett avsteg från SKR:s rekommendationer genom att nämndens delegat får bevilja ersättning för utgifter som varit nödvändiga vid uppdragets utförande med ett belopp som årligen motsvarar högst två procent av prisbasbeloppet utan att ställföreträdaren visar underlag, så kallad schablonersättning (ÖFN-2021-2 § 89).

Den 20 oktober 2022 publicerade SKR ett nytt cirkulär (22:31), som ersatte tidigare vägledning. Liksom tidigare nämns bakgrunden till den praxis som sedan 1970-talet etablerats hos kommuner i Sverige, att ställföreträdare får ersättning för utgifter med 2 % av prisbasbeloppet utan uppvisande av kvitton (schablonersättning). SKR skriver vidare att förordnade förmyndare, gode män och förvaltare har rätt till ersättning för de utgifter som varit skäligen påkallade för uppdragets utförande, och hänvisar till bestämmelserna i 12 kap. 16 § föräldrabalken.

Enheten för överförmyndarärenden i Malmö stad tillämpar idag schablonersättning om 2 % av prisbasbeloppet. Via webbplatsen malmo.se informerar enheten kommunens ställföreträdare att schablonen, bland annat, ska täcka kostnaden för lokalresor och att resor utanför Malmö behöver styrkas genom körjournal. I de fall huvudmannen bor utanför Malmö kan ställföreträdaren få ersättning för cirka 6 besök per år, om förhandsmedgivande ges eller undantas. De flesta ställföreträdare yrkar på schablonersättning.

Av förarbeten till lagen framgår att överförmyndaren ska sträva efter en rättvis och likformig bedömning. Att tillämpa riktlinjer och rekommendationer kan utgöra ett stöd vid fastställandet av kostnadsersättningen, men det krävs en bedömning av

omständigheterna i det enskilda fallet (jfr. Prop. 1993/94:251, s. 220 ff och Göta hovrätt ÖÅ 2585–15).

I fallet (ÖÅ 2585–15) slog hovrätten fast att det är nyttan med och relevansen av åtgärden som avgör om kostnaden ska ersättas. Om utgiften varit nödvändig för att genomföra uppdraget har ställföreträdaren rätt till ersättning – även om kostnaden varit hög. En kommun kan inte neka ersättning enbart med hänvisning till egna riktlinjer. Däremot får kostnadens storlek vägas in, och om den varit rimlig i förhållande till uppdragets behov.

Det finns inget i lagen som hindrar överförmyndarnämnden att besluta om reseersättning till en ställföreträdare som bor utanför Malmö, så länge resan varit nödvändig för att utföra uppdraget. Det avgörande är inte var personen är folkbokförd, utan om kostnaden är motiverad i förhållande till uppdragets omfattning och huvudmannens behov.

Att kombinera schablonersättning med möjlighet till separat reseersättning är en modell som redan tillämpas i flera kommuner. I modellen täcks vanliga kostnader som är kopplade till uppdragets genomförande av schablonen, medan faktiska resekostnader ersätts utöver detta. För ställföreträdaren innebär det en högre total ersättning vid uppdrag som inkluderar resor. Detta är förenligt med reglerna i föräldrabalken, så länge resekostnaden bedöms som skälig och nödvändig för uppdraget.

Förvaltningens överväganden

Förvaltningen bedömer att den ersättningsmodell som beskrivs ovan kan göra det mer attraktivt för ställföreträdare att ta uppdrag i Malmö stad, särskilt för personer med längre resväg. Det kan i förlängningen förenkla matchningen mellan huvudmän och ställföreträdare och bidra till kortare handläggningstider.

Detta måste dock ställas mot en ökad kostnad för huvudmännen. Huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvodet till ställföreträdaren. En förutsättning för det är att huvudmannen har inkomster som överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet eller har tillgångar som överstiger två gånger prisbasbeloppet. För många huvudmän innebär alltså redan en mindre ökning av kostnaden för ställföreträdarskapet en betydande kostnadsökning, sett till deras egna tillgångar.

De flesta ställföreträdare yrkar idag på schablonersättning. Samtidigt finns möjligheten att ansöka om ersättning för skäliga kostnader som uppstår i samband med uppdraget. Det finns alltså inget hinder för en ställföreträdare att yrka på en högre ersättning än schablon, om uppdraget varit förenat med högre kostnader.

Det är relevansen av den åtgärd som föranlett en kostnad för ställföreträdaren som ska vara grund för bedömning av om kostnaden ska ersättas. Förvaltningen bedömer därför inte att ställföreträdarens folkbokföringsort i sig kan utgöra en grund för en rättvis och likformig bedömning, på det sätt som varit lagstiftarens avsikt.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att initiativet ska avslås.

Ansvariga

Kajsa Gustafsson Enhetschef

Rebecca Bichis Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef